

УДК 619:616.98:579.852.11

У. М. ЯНЕНКО, кандидат ветеринарних наук

Н. В. ГУДЗЬ, кандидат ветеринарних наук

С. М. ТЕРЕЩЕНКО, О. В. ДОРОФЄВА, В. М. ЯНЕНКО

Інститут ветеринарної медицини, м. Київ

АНАЛІЗ ЕПІЗООТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ ЩОДО СИБІРКИ В УКРАЇНІ ЗА 1920–2012 РОКИ

У статті висвітлені матеріали з епізоотичної ситуації щодо сибірки в Україні за період 1920-2012 рр. Приведені дані були систематизовані та проаналізовані. Наведено дані по кількості і видам тварин, що загинули від сибірки за означений період.

Ключові слова: сибірка, сільськогосподарські тварини, неблагополучні пункти.

Сибірка – антропозоонозне захворювання, актуальне для багатьох країн світу. В Україні вона посідає першорядне місце, бо на території нашої держави це захворювання виявляє себе перманентно в продовж століть. Однією з причин постійної загрози спалахів сибірки стали давні сибіркові поховання, бо до 1954 року трупи тварин, що загинули від сибірки, закопували примітивним способом, не спалювали, лише обробляли хлорним вапном. Рядом вчених доведено – спори сибірки зберігаються століттями у ґрунтах, що мають органічні речовини та мікроелементи, певну вологість, температуру та рН [1, 2]. Україна багата родючими землями, що створює оптимальні умови для збереження спор і вегетативних форм збудника *B. anthracis*. При такому розвитку епідеміологічної ситуації гостро постає проблема проведення постійного епізоотичного контролю з метою запобігання виникнення захворювання.

Мета роботи - провести систематизацію та аналіз даних щодо випадків та спалахів сибірки на території України за 1920- 2012 років.

Методи. Аналіз історичних даних спалахів сибірки, їх статистична обробка стосовно кількості спалахів за територіями країни та видами тварин.

Результати досліджень. Встановлено, що з 1920 по 2012 роки на території України було зареєстровано 24 951 спалах сибірки у тварин. При цьому зареєстровано 22 176 неблагополучні пункти, що знаходились у всіх регіонах України. Найбільша кількість спалахів реєструється у період 1920-1970 рр.[3]. Саме тоді ветеринарною службою України започатковано паспортизацію стаціонарно неблагополучних по сибірці пунктів і місць поховать загиблих від неї сільськогосподарських тварин. Дослідження цих показників показує, що пункти не однорідні за характером прояву в них захворювання тварин сибіркою. Із загальної кількості неблагополучних по

сибірці пунктів один раз захворювання відмічається у 50,2 % випадків, а неодноразово – у 49,8 %. Повторні спалахи захворювання відмічаються через різні проміжки часу, але найбільшу їх кількість (68,0 %) було зареєстровано протягом перших п'яти років після спалаху хвороби. Протягом 15 років після реєстрації захворювання виявляється 98,7 % усіх повторних випадків сибірки, а через більш тривалий період – лише 6,3 %.

На рисунку 1 представлена діаграма по спалахам сибірки у розрізі областей України.

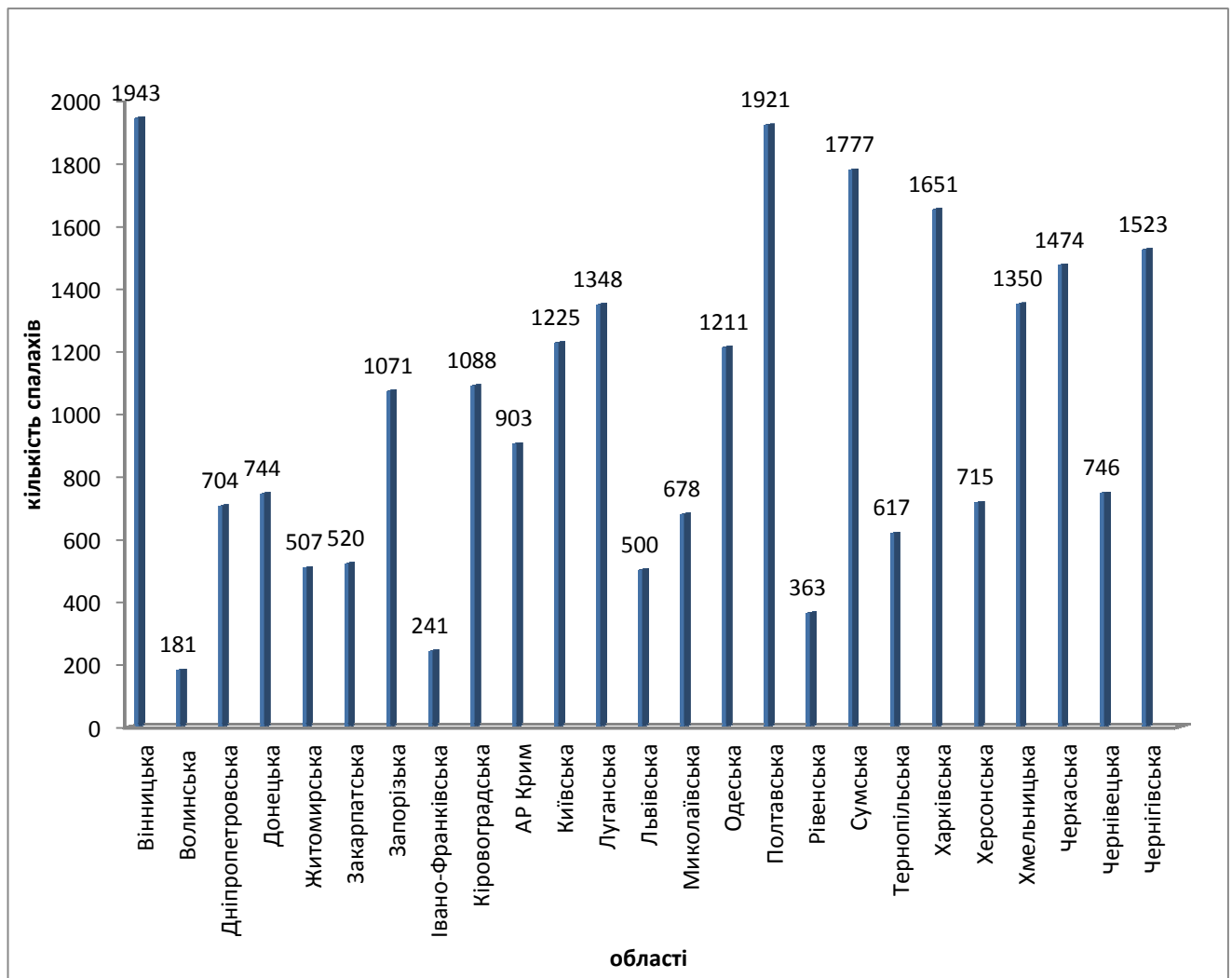

Рис. 1. Динаміка спалахів сибірки з 1920 по вересень місяць 2012 рр.

Отже, за 92 роки найбільша кількість захворювання реєстрували у Вінницькій (1943 випадки) та Одеській (1921 випадки), тоді як найменше сибіркою хворіли у Волинській (181 спалах) та Івано-Франківській (241 спалах) областях.

За досліджений період зареєстровано 4360 сибіркових поховань. Але найбільша увага приділялась нами саме давнім похованням (1920 – 1954 рр.) через те, що вони проводились не належним чином і можуть нести загрозу стабільності епізоотичної ситуації. Таких поховань, що відбувались до 1954 року нараховується 2833. Це складає 61,2 % від їх загальної кількості.

За досліджений період було зафіксовано 34 737 хворих на сибірку тварин. Найбільша кількість випадків захворювань припадає на сільськогосподарські тварини – 89 %. Видовий склад сільськогосподарських тварин був наступним: велика рогата худоба – 22 197 (63,9 %), ДРХ – 5 662 (16,3 %), свині – 1633 (4,7 %) та коні – 1424 (4,1 %) (рис.2).

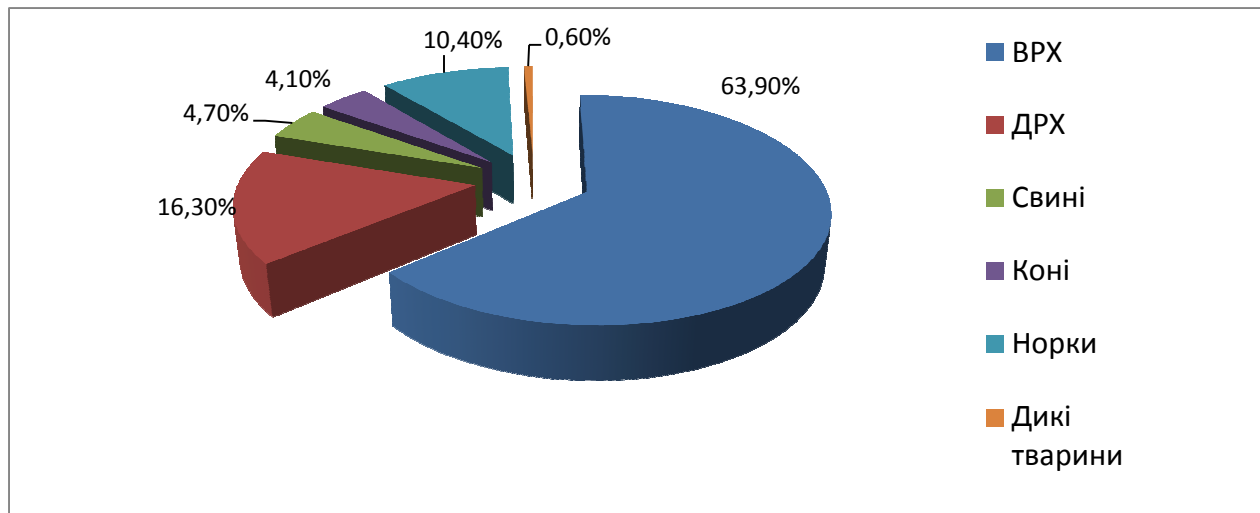

Рис.2. Відсоток спалахів сибірки серед тварин за період 1920-2012 рр.

Аналізуючи показники наступних років (до 2013 року) теж реєструється захворювання тварин сибіркою, але випадки були спорадичними. У 2008, 2009 та 2011 рр. захворювання взагалі не реєструвалось. Ветеринарні фахівці пояснюють дану тенденцію двома причинами:

1. Зменшенням кількості поголів'я основних видів тварин, сприятливих до сибірки (діаграма 2). Так, наприклад, за даними Держкомстату, за роки незалежності (1990-2010 рр.) в Україні зменшилась кількість великої рогатої худоби на 20368,1 тис. голів, що склало 80,85 % від їх загальної кількості; із них: корів – на 5791,1 тис. голів (67,92 %); свиней – на 12370,1 тис. голів (62,02 %) та дрібної рогатої худоби на 7170,6 тис. голів (79,65 %) [4].

2. Тотальна вакцинація поголів'я сільськогосподарських тварин.

У 2012 році було відмічено 3 спалахи сибірки : у Черкаській області – 2 спалахи та в Запорізькій області (1 спалах). Захворювання виникло в осередках, що належать до стаціонарно неблагополучної щодо сибірки території. Головною причиною даного факту – нехтування імунізацією сприйнятливою до сибірки поголів'я.

Проведений аналіз сибіркових епізоотій, які виникали у господарствах, вказує на те, що основним джерелом інфекції є ґрунти, пасовища та старі сибіркові поховання, багато з яких не позначені й не охороняються державою, а також невакцинована худоба, яка перебуває у стаціонарно неблагополучному пункті.

Висновки.

Запропонований епізоотичний аналіз виникнення спалахів сибірки за географічними зонами та видах тварин дозволяє прогнозувати періодичність

виникнення захворювання по Україні та визначити пріоритетні регіони для проведення профілактичних заходів та прогнозування можливого виникнення захворювання.

Список використаної літератури

1. Сибирская язва. Под ред. С. Г. Колесова. М. 1976 – 339 с.
2. Чуйская Г. А. Почва как среда сохранения и размножения возбудителя сибирской язвы/ Г. А. Чуйская // Актуальные вопросы профилактики сибирской язвы в СССР. – М. – 1971. – С.72.
3. Завірюха А. І. До вивчення епізоотології сибірки в Українській РСР (1920-1977рр)/ А. І. Завірюха, О. М. Харчук, В. У. Шепченко// Ветеринарія. – Випуск 45.– К. «Урожай» – 1977 . – С 9-10.
4. Ушкалов В. О. Епізоотична ситуація щодо сибірки тварин в Україні за 1979-2009 роки/ В. О. Ушкалов, О. В. Мачуський//Метеринарна медицина України. –№ 8. – 2010. – С 11 – 14.

АНАЛИЗ ЭПИЗООТИЧЕСКОЙ СИТУАЦИИ ОТНОСИТЕЛЬНО СИБИРСКОЙ ЯЗВЫ В УКРАИНЕ ЗА 1920–2013 ГОДА/ У. М. Яненко, Н. В. Гудзь, С. М. Терещенко, Е. В. Дорофеева, В. М. Яненко

В статье представлены материалы с эпизоотической ситуации в Украине за период 1920-2013 (I полугодие) гг. Приведенные данные были систематизированы и проанализированы. Показаны цифры по количеству и видам животных, что пали от сибирской язвы за изучаемый период.

Ключевые слова: сибирская язва, сельскохозяйственные животные, неблагополучные пункты.

THE ANALYSIS OF THE EPIZOOTIC SITUATION WITH ANTHRAX IN UKRAINE DURING 1920 -2013 YEARS / U. M. Yanenko, N. V. Gudz, C. M. Tereshenko, E. V.Dorofeeva, V. M. Yanenko

The materials of epizootic situation in Ukraine during 1920 – 2013 years were shown in the title. The shown data were systematized and analysed . It was shown the data of the number of outbreaks of anthrax and quantity and species of affected animals.

Key words: anthrax, farm breeding animals, unrest territories.

Рецензент – кандидат ветеринарних наук **М. П. Ситюк.**

Рукопис надійшов 23. 07. 2013р.